

2025-12-30

Johan Westin
Utredare
Ekonomi- och styrningskontoret

Vår beteckning KS/2025:576
Er referens Ds 2025:30

Yttrande över remiss om Ds 2025:30 - Migrations- och asylpakten

Sammanfattning

Sigtuna kommun har bjudits in att svara på en remiss från Justitiedepartementet avseende ”Migrations- och asylpakt” (Ds 2025:30). Promemorian innehåller förslag till förändringar i mottagande, boende och återvändande av asylsökande och nyanlända. Förslagen är anpassningar av svensk lagstiftning till Europeiska unionens (EU) regelverk om gränsförfaranden, handläggningstider och ökad kontroll vid yttre gränser.

Sigtuna kommun är värdkommun för Arlanda och omfattas därmed särskilt av förslagen i promemorian. Flera av förslagen innebär en ökad beredskap för bostäder, skolplatser, språkstöd och sociala insatser med mycket kort varsel.

Enligt uppgifter kommer fyra kommuner, varav Sigtuna är en av kommunerna, ansvara för stora delar av förslagen. Detta innebär en koncentration av mottagande och hantering till ett fåtal kommuner i anslutning till Sveriges yttre gräns. Berörda kommuner kommer bli särskilt påverkade som det yttersta skyddsnätet inom framför allt socialtjänst och skolverksamhet.

Tillsammans med införandet av mottagandeutredningen får förslagen stora konsekvenser för Sigtuna kommuns kärnverksamheter.

Sigtuna kommun vill särskilt lyfta följande.

- Av promemorians konsekvenser framgår det inte att det är fyra kommuner som kommer att påverkas. Belastningen på kärnverksamhet kommer särskilt påverka dessa kommuner. Genomgående innebär en koncentrerad hantering en ökad belastning och ökade kostnader för kärnuppgifterna som inte framgår av promemorians konsekvenser.
- Kvaliteten på kommunens verksamheter som riktar sig till skattebetalande invånare riskerar att påverkas negativt när hanteringen av mottagande och återvändande koncentreras till ett fåtal platser i landet.
- Att Migrationsverket inte ska placera center för mottagande eller återvändande i eller nära områden med högt historiskt mottagande av nyanlända.
- Att Migrationsverket ska ansvara för förskola och skola för barn boende på centren genom att vara huvudman för dessa samt att kraven i skollag, skolförordning och läroplanen för skolor på center anpassas efter målgruppernas behov.
- Att Migrationsverket ska ges ett tydligt uppdrag och resurser att tillhandahålla psykosocialt stöd och samhällsvägledning på center, exempelvis genom kuratorer eller liknande. De kan då hantera stöd och vägledning initialt och socialtjänsten kan

kontakts om behoven kvarstår och att det eventuellt kan finnas behov av biståndsbedömda insatser.

- I det fortsatta lagstiftningsarbetet och i implementeringen behöver detta beaktas och Sigtuna kommun behöver vara en del i arbetet och dialogen.

Allmänna synpunkter

Ansaret för skola

De berörda kommunernas kärnverksamheter blir kraftigt belastade när mottagande, återvändande och hantering koncentreras till ett fåtal kommuner. Det innebär att den samhällsservice som kommunerna tillhandahåller påverkas negativt även för kommunens invånare. Sigtuna kommun föreslår därför att Migrationsverket ska ansvara för förskola och skola för barn boende på Migrationsverkets återvändandecenter. Det innebär att Migrationsverket ska vara huvudman för all skolverksamhet på centret och att krav i skollag, skolförordning och läroplanen för skolverksamhet på Migrationsverkets center avgränsas och anpassas efter målgruppernas behov.

Ansaret för sociala insatser

Under screening- och gränsförfarande krävs ett förtydligande kring ansvar av sociala insatser. Ansaret mellan kommunerna och Migrationsverket behöver vara tydligt vad gäller boende, bistånd och socialtjänstens ansvar för det stöd som inte omfattas av mottagandelagen. Det är viktigt att notera att socialtjänstens myndighetsutövning inte kan utövas av Migrationsverket. Kommunen bedömer därför att Migrationsverket bör ha ett tydligt uppdrag att tillhandahålla psykosocialt stöd och samhällsvägledning på sina center samt rutiner för när kommunens socialtjänst ska kontaktas.

Socialtjänst

Socialtjänsten ansvarar för vissa områden för de som vistas på mottagnings- och återvändandecenter eller screeningcenter. Berörda kommuner kommer särskilt att belastas för orosanmälningar av barn som riskerar att fara illa, hedersförtryck, förföljelse av personer samt våld i nära relation. I vissa fall kommer det krävas placeringar som kommunerna ansvarar för. Kommunerna ersätts inte för dessa och en koncentration av ärendena kommer innebära ökade kostnader för berörda kommuner. Migrationsverket bör därför ha egna stödresurser på center, exempelvis kuratorer eller liknande, som kan ge psykosocialt stöd och samhällsvägledning. Det innebär att stöd och vägledning kan ges initialt. Socialtjänsten kontaktas när behov kvarstår eller när biståndsbedömda insatser kan bli aktuella.

Nivåer kring mottagande

I dagsläget befinner sig nivåerna för mottagande på låga nivåer. Det är omständigheter som snabbt kan ändras. Det är därför viktigt att systemet klarar av att hantera en ökning av mottagandet. Som värdkommun för Arlanda ser Sigtuna kommun att ökade nivåer kan innebära en ökad belastning för kommunen.

Omställningstid

Tillsammans med mottagandeutredningen innebär förslagen en betydande belastning för de kommuner som idag har mottagande – och återvändandecenter. Ansaret för

boendesociala insatser bör kvarstå hos Migrationsverket, för att inte skapa stora konsekvenser för enskilda personer och de kommuner som berörs av förslagen.

Administration

Ersättningssystemet innebär en administrativ belastning för de kommuner som har mottagande- och återvändandecenter och som dessutom i och med förslaget får screeningcenter. Då förslagen primärt gäller fyra kommuner, bör enklare och mer förutsägbara ersättningar kunna utformas.

7.8 Platser lämpliga för screening

Placeringen av screeningcenter

Sigtuna kommun bedömer att migrations- och asylpakten tillsammans med mottagandeutredningen innebär en koncentration av mottagande, ankomst och återvändande till ett fåtal kommuner i landet. Det innebär att belastningen på samhällsservice så som skolor och socialtjänst kommer att påverka kommunerna som organisation och de skattebetalande invånare som idag nyttjar tjänsterna.

Sigtuna kommun uppfattar det som att hanteringen kommer att begränsas till fyra kommuner i landet som idag dessutom redan har mottagnings- och återvändandecenter. Det här innebär en ökad belastning på redan hårt påverkade kommuner. Sigtna kommun arbetar aktivt med integrations- och segregationsåtgärder. Förslagen i promemorian innebär ytterligare belastning och riskerar att få negativ påverkan på det arbete som redan har genomförts och det arbete som planeras att genomföras.

Sigtuna kommun bedömer att konsekvenserna av att genomföra förslagen i fyra kommuner inte framgår tydligt av promemorian. Om förslagen genomförs är det viktigt att Sigtna kommun är en aktiv part i statens dialog om åtgärder, genomförande och planering. Enligt promemorian kan antalet screeningplatser variera kraftigt och att platserna därför inte bör regleras i lag. Ur ett kommunalt perspektiv kan detta innebära att kommunens verksamheter snabbt måste kunna anpassa sig till få eller många platser. Sigtna kommun ser en risk i att Arlanda kommer att användas mer än de tre andra platserna.

Sigtuna kommun understryker att Migrationsverkets placering av ytterligare verksamhet behöver ske i dialog med kommunen. Att placera mottagnings- och återvändandecenter samt screeningcenter i områden med högt historiskt mottagande av nyanlända bör inte ske.

11.4.12 Underårigas skolgång och utbildning

Sigtuna kommun ser det som positivt att skolgång bör erbjudas senast två månader efter ansökan, i stället för en månad som gäller idag. Det innebär dock fortsatt att kommunerna står inför korta planeringstider och ska kunna ta emot barn med kort varsel.

Sigtuna kommun anser att promemorian saknar konsekvensbeskrivning kopplat till de delar som ingår i skolverksamheten. Av erfarenhet innebär placeringarna en hård belastning på skolornas elevhälsa. Det krävs ofta kunskaper och beredskap för att hantera trauma och omfattande stödbehov. Eleverna saknar ibland tidigare skolgång

och behöver därför omfattande resurser. Det är ofta många processer kopplade till eleverna där kartläggning och utredning av kunskapsnivå ska genomföras inför start.

Vid placering i skolor tillämpas närhetsprincipen, i enlighet med nuvarande lagstiftning. Om placering av screeningscenter sker i närheten av nuvarande mottagnings- och återvändandecenter kommer detta innebära att dessa elever placeras på skolor som tillhör områden med socioekonomiska utmaningar och med en hög andel nyanlända elever. Att tillfälligt tillföra elever med stora resursbehov riskerar att påverka befintliga skolors arbete, nuvarande elevers förutsättningar och skapa oro i skolklasser.

Sigtuna kommun har ett ansträngt läge vad gäller platser på anpassad grundskola kopplat till lokaler. Det är därmed svårt att få platser att räcka till om elever ska placeras på anpassad grundskola.

15.3.2 Anpassning av svensk rätt till asylprocedurförordningens bestämmelser om företrädare för barn

Vid genomförande av förslagen kommer överförmyndarverksamheten och gode män behöva genomgå omfattande utbildningsinsatser för att uppfylla förslagen i promemorian. Det framgår inte i promemorian om kommunerna kommer få ersättning för att genomföra denna ambitionshöjning, något som Sigtuna kommun efterfrågar.

I screeningförordningen framgår en mycket kort tidsfrist för att utse tillfällig företrädare. Om förslagen genomförs innebär det intensivt arbete för överförmyndarverksamheten. Promemorian föreslår att kommunernas socialjour ska besluta om detta. Det förslaget har två problem. Till att börja med är det inte socialnämnderna som fattar beslut om förordnande av god man, det är överförmyndaren. Överförmyndaren har dessutom ingen jourverksamhet.

Rekryteringen av gode män som kan tänka sig att frivilligt åta sig uppdraget där juridisk kompetens krävs kan försvåras. Idag har varken överförmyndaren eller gode män de juridiska kunskaper som krävs inom asylprocedurförordningen och därmed de kunskaper som krävs av en företrädare på området. I screeningprocessen kommer gode män exempelvis behöva närvara vid identifiering, hälsokontroll med mera.

Omfattande utbildningsinsatser kommer att krävas för att få systemet att fungera. De höjda kraven på utbildning kan kräva att andra lösningar, så som att anställningar för att skyndsamt tillhandahålla juridiskt utbildade ställföreträdare behöver införas.

Dagens ersättningsnivåer för arvode kommer inte vara tillräckliga för att tillmötesgå det nya uppdraget.

18.7.1 Konsekvenser för kommuner

De konsekvenser som promemorian nämner för kommunerna är inte täckande för den belastning som förslagen innebär. Det framgår inte av de nämnda konsekvenserna i utredningen att hanteringen och belastningen kommer att gälla för fyra kommuner och inte för alla 290 kommuner. Enligt Sigtuna kommun påverkar det analysen av konsekvenserna kraftigt. De tilltänkta kommunerna har dessutom redan mottagnings- och återvändandecenter. För Sigtuna kommun innebär förslagen en risk att

kommunens invånare kan uppleva en försämrad kvalitet inom exempelvis skolverksamheten. Detta då verksamheten snabbt ska kunna ställa om och ta in elever som i många fall kräver omfattande resurser.

De berörda kommunernas kärnuppdrag och påverkan på dessa i form av belastning och kostnader behöver tydligare framgå i konsekvenserna, i det fortsatta lagstiftningsarbetet och i implementeringen.

Mattias Askerson (M)

Kommunstyrelsens ordförande
Sigtuna kommun

§ 2

Yttrande över remiss om DS 2025:30 "Migrations- och asylpakten"

Beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att yttrande över remiss om DS 2025:30 "Migrations- och asylpakten" överlämnas till Justitiedepartementet.
2. Kommunstyrelsen beslutar att paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Sigtuna kommun har bjudits in att svara på en remiss från Justitiedepartementet avseende "Migrations- och asylpakt" (Ds 2025:30). Remissvaret ska vara inlämnat senast den 7 januari 2026.

Promemorian innehåller förslag till förändringar i mottagande, boende och återvändande av asylsökande och nyanlända. Förslagen är anpassningar av svensk lagstiftning till Europeiska unionens (EU) regelverk om gränsförfaranden, handläggningstider och ökad kontroll vid yttre gränser.

Sigtuna kommun är värdkommun för Arlanda och omfattas därmed särskilt av förslagen i promemorian. Flera av förslagen innebär en ökad beredskap för bostäder, skolplatser, språkstöd och sociala insatser med mycket kort varsel.

Enligt uppgifter kommer fyra kommuner, varav Sigtuna är en av kommunerna, ansvara för stora delar av förslagen. Detta innebär en koncentration av mottagande och hantering till ett fåtal kommuner i anslutning till Sveriges yttre gräns. Berörda kommuner kommer bli särskilt påverkade som det yttersta skydds nätet inom framför allt socialtjänst och skolverksamhet.

Tillsammans med införandet av mottagandeutredningen får förslagen stora konsekvenser för Sigtuna kommuns kärnverksamheter.

Sigtuna kommun vill särskilt lyfta följande.

- Av promemorians konsekvenser framgår det inte att det är fyra kommuner som kommer att påverkas. Belastningen på kärnverksamhet kommer särskilt påverka dessa kommuner. Genomgående innebär en koncentrerad hantering en ökad belastning och ökade kostnader för kärnuppgifterna som inte framgår av promemorians konsekvenser.

- Kvaliteten på kommunens verksamheter som riktar sig till skattebetalande invånare riskerar att påverkas negativt när hanteringen av mottagande och återvändande koncentreras till ett fåtal platser i landet.
- Att Migrationsverket inte ska placera center för mottagande eller återvändande i eller nära områden med högt historiskt mottagande av nyanlända.
- Att Migrationsverket ska ansvara för förskola och skola för barn boende på centren genom att vara huvudman för dessa samt att kraven i skollag, skolförordning och läroplanen för skolor på center anpassas efter målgruppernas behov.
- I det fortsatta lagstiftningsarbetet och i implementeringen behöver detta beaktas och Sigtuna kommun behöver vara en del i arbetet och dialogen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad den 30 december 2025.

Bilaga 1, Yttrande över remiss om Ds 2025:30 - Migrations- och asylpakten, daterad den 30 december 2025

Skickas till

Justitiedepartementet

TJÄNSTESKRIVELSE

Kommunstyrelseförvaltningen
Johan Westin
Utreddare

Kommunstyrelsen

**Yttrande över remiss om Ds 2025:30 Migrations- och
asylpakten**

Dnr: KS/2025:576

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att yttrande över remiss om Ds 2025:30 ”Migrations- och asylpakten” överlämnas till Justitiedepartementet.
2. Kommunstyrelsen beslutar att paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Sigtuna kommun har bjudits in att svara på en remiss från Justitiedepartementet avseende ”Migrations- och asylpakt” (Ds 2025:30). Remissvaret ska vara inlämnat senast den 7 januari 2026.

Promemorian innehåller förslag till förändringar i mottagande, boende och återvändande av asylsökande och nyanlända. Förslagen är anpassningar av svensk lagstiftning till Europeiska unionens (EU) regelverk om gränsförfaranden, handläggningstider och ökad kontroll vid yttre gränser.

Sigtuna kommun är värdkommun för Arlanda och omfattas därmed särskilt av förslagen i promemorian. Flera av förslagen innebär en ökad beredskap för bostäder, skolplatser, språkstöd och sociala insatser med mycket kort varsel.

Enligt uppgifter kommer fyra kommuner, varav Sigtuna är en av kommunerna, ansvara för stora delar av förslagen. Detta innebär en koncentration av mottagande och hantering till ett fåtal kommuner i anslutning till Sveriges yttre gräns. Berörda kommuner kommer bli särskilt påverkade som det yttersta skyddsnätet inom framför allt socialtjänst och skolverksamhet.

Tillsammans med införandet av mottagandeutredningen får förslagen stora konsekvenser för Sigtuna kommuns kärnverksamheter.

Sigtuna kommun vill särskilt lyfta följande.

- Av promemorians konsekvenser framgår det inte att det är fyra kommuner som kommer att påverkas. Belastningen på kärnverksamhet kommer särskilt påverka dessa kommuner. Genomgående innebär en koncentrerad hantering en ökad belastning och ökade kostnader för kärnuppgifterna som inte framgår av promemorians konsekvenser.
- Kvaliteten på kommunens verksamheter som riktar sig till skattebetalande invånare riskerar att påverkas negativt när hanteringen av mottagande och återvändande koncentreras till ett fåtal platser i landet.

TJÄNSTESKRIVELSE

- Att Migrationsverket inte ska placera center för mottagande eller återvändande i eller nära områden med högt historiskt mottagande av nyanlända.
- Att Migrationsverket ska ansvara för förskola och skola för barn boende på centren genom att vara huvudman för dessa samt att kraven i skollag, skolförordning och läroplanen för skolor på center anpassas efter målgruppernas behov.
- I det fortsatta lagstiftningsarbetet och i implementeringen behöver detta beaktas och Sigtuna kommun behöver vara en del i arbetet och dialogen.

Barnrättsperspektivet

Ärendet avser ett remissvar och svaret i sig har inga konsekvenser för barnrättsperspektivet. Genomförandet av förslagen i promemorian har dock konsekvenser för barn.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet avser ett remissvar och svaret i sig har inga ekonomiska konsekvenser. Däremot kan Sigtuna kommun påverkas på ett omfattande sätt då promemorians förslag innebär en koncentration av mottagande och återvändande till ett fåtal kommuner i Sverige, där Sigtuna kommun är en av dessa. I yttrandet framgår de ekonomiska konsekvenser som kan uppstå.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad den 30 december 2025.

Bilaga 1, Yttrande över remiss om Ds 2025:30 - Migrations- och asylpakten, daterad den 30 december 2025

Skickas till

Justitiedepartementet

Elin Lundkvist

Kontorschef ekonomi- och styrningskontoret

Daniel Lindqvist

Kommundirektör